

# HRVATSKI *glasnik*

Godina XXII, broj 44

2. studenoga 2012.

cijena 200 Ft



*Spomen*

„Pred mramoron bielen  
jas te jur pozdravljan.  
Klešuć našo misal  
zadnji stup postavljan.”

*Zvane Črnja*

Komentar

## Zajednički identitet, blagdani i sjećanje

Kao i sve druge narodnosne zajednice u brojčanoj manjini, i mi Hrvati u Mađarskoj ističemo važnost očuvanja nacionalnog identiteta, koji se najčešće poistovjećuje s očuvanjem jezika, kulture i tradicija. Međutim, obično zaboravljamo na to da je identitet i više od toga, on je svojevrsno kolektivno pamćenje, bez čijeg je kontinuiteta nemoguće očuvati i njegovati nacionalnu samosvojnost.

Prema Rječniku hrvatskoga jezika identitet su „podatci koji svjedoče da je tko ili što ono što jest”, a u Anićevu Rječniku identitet se opisuje kao „1. potpuno isto, odnos po kojemu je u različitim okolnostima nešto jednako samo sebi, istovjetno sa samim sobom” i „2. ukupnost činjenica koje služe da se jedna osoba razlikuje od bilo koje druge (ime i prezime, opis itd.)”. Isto bi vrijedilo i za nacionalni identitet. Nema ga, niti ga može biti bez spomenutih „podataka”, ali jednako tako ni bez „odnosa”, pa ni bez „ukupnosti činjenica”.

Mi Hrvati u Mađarskoj posebno ističemo svoj regionalni identitet od Bačke preko Baranje, Podravine, Pomurja sve do Gradišća i Pešte, što je hvalevrijedno, dapače, ove nas posebnosti obogaćuju, krase kao nijednu drugu autohtonu hrvatsku zajednicu. Naime sve naše subetničke skupine imaju svoje jezične, kulturne, tradicijske i povijesne posebnosti. Imaju svoje istaknute osobe i događaje, kojih se redovito prisjećaju, a koji su pridonijeli očuvanju njihove posebnosti, njihova identiteta. Oni se moraju ugraditi u kolektivno pamćenje svih Hrvata u Mađarskoj, koji stoljećima dijele zajedničku sudbinu. Međutim sve nekako ostaje u regionalnim okvirima, jer se ne obilježavaju na državnoj razini, na razini cijele zajednice Hrvata u Mađarskoj. Uza sve mjesne i regionalne aktivnosti imamo samo jedan zajednički „blagdan” hrvatske zajednice u Mađarskoj, a to je Državni dan Hrvata koji se priređuje u spomen na utemeljenje prve samostalne krovne udruge: Saveza Hrvata u Mađarskoj. Međutim ne brinemo se dovoljno ili uopće nikako o istaknutim osobama i događajima iz naše višestoljetne prošlosti na ovim prostorima, koji su nas zadužili svojim životom i djelom. Naše regionalne odnose moramo usustaviti i pronaći poveznice. Uz posebnosti, naglašene brinuti o onome što nas povezuje. Zbog toga bi bilo važno usustaviti naše odnose. Iako imamo mjesne i regionalne monografije, još uvijek nam nedostaje jedna cjelovita monografija Hrvata u Mađarskoj, u kojoj bi bila sažeta povijest Hrvata, hrvatskih naselja u Mađarskoj. Samo na neprekinutosti naše zajedničke prošlosti i sadašnjosti možemo graditi svoju budućnost. Potrebni su nam zajednički blagdani, obilježavanje obljetnica istaknutih osoba i događaja s kojima se mogu poistovjetiti svi Hrvati u Mađarskoj.

S. B.

## „Glasnikov tjedan”

S prvim hladnim jesenskim danima i jutarnjim mrazovima, polako nam se približava i kraj kalendarske godine. S čokoladnim figuricama u supermarketima, dječje su nam radosti pred očima. Starac crvenog odijela i bijele brade smiješi nam se kroza zatvoren prozor koji smo zatvorili kako nas hladnoća ne bi prestrašila. Jadničak prisiljen je spustiti se u našu dnevnu sobu kroz dimnjak. Dimnjaka je sve manje, a cipelica u prozorima sve ljepših i ljepših. S rascvjetalim krizantemama u danima smo koji nas na neki način smiruju i zaustavljaju. Zaustavljaju na trenutak u žurbi života, opominjući na prolaznosti relativnost onoga što mislimo kako je neobično važno i kako



ta, opominju nas svakodnevno, tek poruku i njihov glas i ne čujemo. Mislimo kako imamo vremena. Zastati. Poslušati. Kršćani smo. Po našoj tradiciji koja je snagom simbola privukla i mnoge nekršćane da zastanu kod krizantema i globalja ako ih imaju na Dušni dan, ili u svojim svetištima, neki u dušama, i da se sjete porazgovarati sa svojim pokojnicima, Uz Dušni dan Katolička crkva slavi blagdan svih svetih, onih koji su životom i djelom služili bližnjem i Bogu. Samozatajnih i skromnih, zaboravljenih onih koji su savjesno obavljali posao i dužnosti, podnoseći nepravde, pokorom i trpljenjem iskupili grijeh, svjedočili poštivnost. Zastajući pokraj svojih grobova bivamo još jednom opomenuti kako nismo usamljeni otok, kako imamo prošlost, sadašnjost te kako smo odgovorni za budućnost. Zastajući pokraj grobova u molitvi, ne plašimo se smrti, nego se radujemo životu. Životu kojem je sastavni dio rođenja i smrt. Prošlost, sadašnjost i budućnost. U tom

**„Zaustavljaju na trenutak u žurbi života, opominjući na prolaznosti relativnost onoga što mislimo kako je neobično važno i kako to ne smijemo propustiti. Kažem kako s godinama postajemo sve bolji vjernici, i sve bolji poštovatelji naših mrtvih.”**

to ne smijemo propustiti. Kažem kako s godinama postajemo sve bolji vjernici, i sve bolji poštovatelji naših mrtvih. Osamnaestogodišnjaku i nisu toliko pred očima krizanteme i nadgrobni spomenici, još uvijek ih umjesto njega ima tko uzgojiti i grobni spomenik očistiti. I on je podlozan prolaznosti, bio od drveta ili kamena, mali i skroman ili mramoran i širok. Zaboravlja se kroza stoljeća. Toliko nagnutih spomenika obraslih u duboku travu u prostoru živo-

prostoru razgovaramo sa svojim, umrlom majkom, bliskim i dragim pokojnicima. Drugačije, iskrenije, bez strahova i skrivenih, neizrečenih misli... Molimo: „Spomeni se naše braće i sestara, koji usnuše u nadi uskrsnuća, i svih koji preminuše u tvom smilovanju; privedi ih k svjetlu tvoga lica...”. Vjerujemo u nadi spasenja u oprost za sve propušteno.

Branka Pavić Blažetin

## „Godina vjere”

U godini smo vjere po napatku Svetog Oca pape Benedikta XVI. od 11. listopada 2012. do 24. studenoga 2013. godine. Riječ je o tome – kako je rekao – da se da novi polet poslanju kako bi svijet upoznao ljepotu evanđelja koje daje život. „Godina vjere” koja se održava tijekom 2012. i 2013. traži od čovječanstva budnost u kritičnom trenutku, istaknuo je Benedikt XVI.

Godina vjere započeta je 11. listopada 2012. godine, na pedesetu obljetnicu otvaranja II. vatikanskog sabora, a završit će 24. studenoga 2013. godine na svetkovinu Krista Kralja, što će biti objašnjeno u apostolskom pismu. Bit će to trenutak milosti i zauzimanja za sve potpunije obraćenje Bogu, za jačanje naše vjere u Boga i da ga se radošno naviješta čovjeku našega doba – istaknuo je Benedikt XVI. Sveti Otac kaže kako poslanje Crkve valja shvatiti u „teološkome smislu povijesti”, jer su epohalne promjene i smjenjivanje velikih sila pod vrhovnim gospodstvom Boga; nijedna se zemaljska moć ne može staviti na Njegovo mjesto. Papa je naglasio kako ne biramo mi članove zajednice, nego osobama Bog dariva vjeru. Osim toga, naviještanju evanđelja, da bi bilo učinkovito, potrebna je snaga Duha. Na putu vjere nikada se ne hodi sam, nego uvijek u društvu, iskustvo se zajedništva i bratstva nudi onima s kojima se susreće, da s njima dijelimo vlastito iskustvo o Kristu i o njegovoj Crkvi.

Aktualno

# P O Z I V

## ZAJEDNICAMA HRVATA ZA PREDLAGANJE PREDSTAVNIKA ZA ČLANOVE SAVJETA VLADE REPUBLIKE HRVATSKE ZA HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE



REPUBLIKA HRVATSKA

Državni ured za Hrvate izvan

Republike Hrvatske

Trg sv. Marka 2, 10000 Zagreb

Tel: (+385 1) 4569 334; Fax: (+385 1) 4569 325

[hrvat@izvanrh@mep.hr](mailto:hrvat@izvanrh@mep.hr)

Klasa: 023-01/12-01/05

Ur.broj: 5204

Zagreb, 10. listopada 2012

### P O Z I V

ZAJEDNICAMA HRVATA ZA PREDLAGANJE PREDSTAVNIKA ZA  
ČLANOVE SAVJETA VLADE REPUBLIKE HRVATSKE ZA HRVATE  
IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Sukladno članku 17. Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima i Hrvatima (NN: 124/11, 16/12), Vlada Republike Hrvatske Savjet za Hrvate Republike Hrvatske (dalje u tekstu savjet) poziva i pozivatelje koji pruža pomoć u stvaranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u Republici Hrvatske.

Vlada Republike Hrvatske poziva članove Savjeta, predstavnike Hrvata iz Hrvatske na mandat od 4 godine u skladu s člankom 17. Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima i Hrvatima (NN: 124/11, 16/12) koji dolaze.

Sukladno čl. 18 i 19. navedenog Zakona, zajednice Hrvata svoje predstavnike predlažu iz redova najznačajnijih i najbrojnijih udruga, organizacija, institucija ili drugih oblika organizacija koje su uvažene u sredinama u kojima žive, angažirane na očuvanju i jačanju hrvatskog identiteta svojih zajednica i na napredovanju odnosa sa svojom domovinom.

Uz prijedlog predstavnika za Savjet, zajednici treba priložiti obrazloženje o kandidaturi kao i životopis predloženog predstavnika.

Zajednice Hrvata svoje prijedloge u priloženom tablici, dostavljaju nadležnom veleposlaniku Republike Hrvatske, zaključno s 10. studenim 2012. godine.

DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

#### I. HRVATI U BOSNI I HERCEGOVINI

DRŽAVA	Broj članova
BOSNA I HERCEGOVINA	9
• od kojih predstavnik Katoličke crkve	1
<b>Ukupno</b>	<b>9</b>

#### II. HRVATSKA MANJINA U EUROPSKIM I SUSJEDNIM DRŽAVAMA

DRŽAVA	Broj članova
SRBIJA	3
AUSTRIJA	2
MAĐARSKA	2
SLOVENIJA	2
BUGARSKA	1
CRNA GORA	1
ČEŠKA	1
ITALIJA	1
KOSOVO	1
MAKEDONIJA	1
RUMUNJSKA	1
SLOVAČKA	1
<b>Ukupno</b>	<b>17</b>

#### III. HRVATSKO ISELJENIŠTVO/DIJASPORA

DRŽAVA	Broj članova
SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE	5
AUSTRALIJA	3
KANADA	3
SAVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA	3
ARGENTINA	2
ČILE	2
AUSTRIJA	1
BRAZIL	1
FRANCUSKA	1
ITALIJA	1
JUŽNOAFRIČKA REPUBLIKA	1
NOVI ZELAND	1
ŠVEDSKA	1
ŠVICARSKA	1
UJEDINJENO KRALJEVSTVO	1
BELGIJA, DANSKA, LUKSEMBURG, NIZOZEMSKA I NORVEŠKA	1
BOLIVIJA, EKVADOR, PARAGVAJ, PERU, URUGVAJ I VENEZUELA	1
<b>Ukupno</b>	<b>29</b>

**UKUPNO PREDSTAVNIKA HRVATA IZVAN RH U SAVJETU: 55**

**PEČUH** – Predstavljanje knjige o Ivanu Gudelju, proslavljenom nogometašu HNK Hajduk, «Ivan Gudelj – Hajdučka priča» autora, športskog novinara i publicista Blaža Duplančića, bit će 8. studenoga, s početkom u 18 sati u Hrvatskoj školi Miroslava Krleža. Narečena je knjiga dobila i nagradu za izdavaštvo Hrvatskoga zbora športskih novinara. Knjiga se manje dotiče igračke karijere Ivana Gudelja koja je naprasno prekinuta u njegovoj 26. godini, pošto je obolio od hepatitisa, a više o tome kako se Gudelj nosio s tom teškom bolesti. Ova knjiga nije samo biografška, ona je i poruka mladim ljudima da vide priču što se svakome od njih može dogoditi.

**BARČA** – Na kraju rujna u Gradskoj vijećnici grada Barče održana je završna konferencija EU projekta DESONE. Uz predstavnike projektnih partnera, na konferenciji su pribivali i barčanski gradonačelnik Ottó Karvalics te križevački gradonačelnik Branko Hrg. Provedba ovog projekta, odobrenog za financiranje na 2. pozivu za podnošenje projektnih prijedloga u okviru IPA prekograničnog programa Mađarska–Hrvatska, započela je u listopadu 2011, a završila u rujnu 2012. godine. Glavni je cilj projekta, uključivanjem što većega broja različitih područja društva i civilnoga stanovništva u planiranje dugoročnog razvoja mjesne zajednice, pridonijeti dostizanju više razine razvoja društva i gospodarstva te podizanju životnoga standarda građana. Suradnja gradova Križevaca i Barče razvila se zbog njihove geografske blizine te sličnih demografskih, socijalnih i ekonomskih obilježja.

**SÓSVERTIKE** – Kako saznaje Hrvatski glasnik, Hrvatska samouprava sela Sósvertike, mjesta nadomak Šeljini i Starinu, 6. listopada organizirala je Hrvatski dan. U sklopu programa Dana nastupili su starinski Biseri Drave pod vodstvom Tibora Kedvesa, lukoviški KUD Drava i martinački Ženski pjevački zbor «Korjeni».

**VOĆIN** – KUU „Voćin“ četvrti put organizirao je Voćinsku kestenijadu, 14. listopada. Program je započeo svečanom misom zahvalnicom za plodove zemlje u mjesnoj crkvi kojoj je slijedilo predstavljanje KUD-ova u mimohodu na tamošnjem šetalištu, te nastupi KUD-ova u Hrvatskom domu. Među njima, njih sedam koji su nastupili toga dana, bio je i pečuški Tanac koji je izveo koreografiju Bošnjakog kermeza.

## Pomoćnik ministra Kirigin na konferenciji Salcburškog foruma



Pomoćnik ministra Nebojša Kirigin predvodio je hrvatsko izaslanstvo na ministarskoj konferenciji Salcburškog foruma koja se u okviru mađarskog predsjedanja održala 10. i 11. listopada u Mátraházi u Mađarskoj. Osim ministara unutarnjih poslova država članica Salcburškog foruma, na ministarskoj konferenciji sudjelovali su: povjerenica EU za unutarnje poslove Cecilia Malmström, koordinatorka EU za suzbijanje trgovine ljudima Myria Vassiladou, zamjenik pročelnika EUROPOL-a Oldrich Martinu, zatim predstavnici Glavnog tajništva Vijeća Europe, ICMPD-a i PCC SEE, te ministri unutarnjih poslova Albanije, BiH, Crne Gore, Srbije, Makedonije i Moldove. U sklopu konferencije potpisan je Sporazum između Republika Bugarske, Hrvatske, Mađarske i Austrije o omogućavanju prekograničnog postupanja prema prekršajima počinjenima u cestovnom prometu. Potpisivanjem spomenutog Sporazuma uredit će se pitanja suradnje u području jačanja sigurnosti prometa poradi smanjenja broja nesreća sa smrtnim posljedicama, ozljedama ili materijalnom štetom.

Potreba sklapanja ovoga Sporazuma utvrđena je na ministarskoj konferenciji održanoj u lipnju ove godine poradi stvaranja naprednijih mehanizama za učinkovitu suradnju između nadležnih agencija zaduženih za postupanje prema prekršajima počinjenim u cestovnom prometu. Također ovom prigodom potpisan je i **Sporazum između Vlada Republika Hrvatske i Mađarske o radu Dunavskoga policijsko-sigurnosnog koordinacijskog centra**, kojim će se unaprijediti i produžiti međusobna suradnja u području unapređenja i pojednostavljenja postupaka graničnog nadzora na Dunavu. Inače na samom početku konferencije usvojen je novi 18-mjesečni radni program prema kojem će se voditi suradnja država članica Salcburškog foruma od 1. srpnja 2012. do 31. prosinca 2013. godine.

Tijekom dvodnevne sastanka razgovaralo se i o brojnim temama iz djelokruga unutarnjih poslova, kao što je buduća suradnja upravljanja Schengenom, pa je tom prilikom izražena zabrinutost u vezi s „neulaskom“ Bugarske i Rumunjske u Šengenski prostor. U pogledu Fonda za unutarnju sigurnost podržan je novi financijski okvir za razdoblje 2014. do 2020. godine.

*mup.hr*

**ZAGREB, FRANKFURT** – Hrvatska je vrlo zadovoljna izvješćem Europske komisije o napretku i namjerava do sljedećeg izvješća ispuniti i preostale zadaće, a od Njemačke očekuje samo pravednu ocjenu svojih postignuća, donosi njemački list Frankfurter Allgemeine Zeitung riječi hrvatske ministricе vanjskih i europskih poslova Vesne Pusić. Na pitanje je li bila iznenađena ocjenom predsjednika Bundestaga Norberta Lammerta da Hrvatska «očito nije zrela za članstvo», hrvatska je ministrica kazala: «Da, bila sam prilično iznenađena, ne zbog toga što od Njemačke očekujem povlaštenu postupak, nego zbog toga što je ovo bilo najbolje izvješće koje smo od Komisije dobili od početka pregovora u listopadu 2005. godine.» «Hrvatska je prva zemlja uopće koja je bila podvrgnuta novom mehanizmu monitoringa EU-a», podsjetila je, dodajući da je Hrvatska, govoreći u postocima, od proljeća do danas, dakle u šest mjeseci, ispunila 80 posto svojih zadaća.

## IV. Medjunarodni hrvatski književni susreti u Koljnofu

(Od 8. do 11. novembra)



*Kipic od lanjskoga susreta: Hrvatski književnici med školari u Koljnofu*  
*Kipic od lanjskoga susreta:*  
*Hrvatski književnici med školari u Koljnofu*

U organizaciji Društva Hrvati, Matice hrvatske Zagreba, Hrvatske samouprave Šoprona, Matice hrvatske Šoprona, Čakavske katedre Šoprona, Koljnofskoga kulturnoga društva, Hrvatske samouprave Koljnofa i Društva hrvatskih književnika, drugi prošireni vikend novembra će sridnjegradšćansko naselje Koljnof još jednoč zajti u centar pažnje cijele naše regije. Pod peljanjem dr. Franje Pajrića u ovom mjestu jur po četvrti put će se strefiti i četire dane u ugodnoj atmosferi se družiti književnici iz Hrvatske, Austrije i Ugarske. 8. novembra, u četvrtak, od 19 uri u koljnofskom Kulturnom domu se začmu IV. Medjunarodni hrvatski književni susreti s prezentacijami knjig. Predstavit će se tri različiti autori i autorice iz Hrvatske i Gradišća. Božica Brkan će nastupati sa svojom kajkavskom zbirkom pjesam, pod naslovom *Pevcov korak*, od Nenada Piskača, takaj kajkavskoga pjesnika i bivšega glavnoga urednika „Hrvatsko slovo“, imat ćemo priliku čuti najnovije pjesme iz knjige *Bu do kaj*, a domaća autorica Timea Horvat će čitati iz svoje zbirke novinarskih djel *Petrovisko pero*, ka je objelodanjena pred dvimi ljeti pod krovom Panonskoga instituta u Pinkovcu. U petak će svi pozvani gosti putovati u Slovačku i posjetit će Devinsko Novo Selo, Hrvatski Jandrof, Hrvatski Grob, Čunovo, a na povratku će stati i u Bizonji. Od 19 uri slijedi kazališna predstava na koljnofskoj pozornici Kulturnoga doma. Šalni igrokaz u jednom činu, pod naslovom *Supa ali kako va...*, se je narodio iz pera dr. Franje Pajrića, a odigrat će ga novooosnovana domaća kazališna grupa u čast koljnofskomu velikanu Mati Šinkoviću Capi, ki je pred četrdesetimi ljeti dao zbogom zemaljskomu svitu, i u čast pokojnomu mjesnomu kronikašu Ladislavu Horvatu „Laci bačiju“. Zatim se svi pozivaju na skupno druženje uz tamburaše. 10. novembra, u subotu, će se književni skup najti pod temom „*Mate Meršić Miloradić u kontekstu hrvatske književnosti u prvoj polovici dvadesetoga stoljeća*“ pri kom su glavni referenti akademik dr. Nikola Benčić iz Željezna i prof. dr. Alojz Jembrih iz Zagreba. Otpodne od 15 uri uz uvodno slovo Nenada Piskača će se diozimatelji raspravljati o Koljnofski susreti, a uvečer od 18 uri će se odvijati vjerski program u Hodočasnoj crkvi Blažene Dvice Marije. Potom se dan zatvara s druženjem u restoranu Levanda. Zadnji dan koljnofskoga boravka će poteći u znaku trostrukoga jubileja. Naime, u 15 uri počinje svečani folklorni program u čast rano izgubljenoga peljača, bivšega folklorša Gellérta Tihanyia, u okviru čega će Kulturno-umjetničko društvo „Koljnofsko kolo“ svečevati petu obljetnicu osnivanja, Koljnofski tamburaši pod peljanjem Geze Völgyija ml. 15 ljet djelovanja, a ženska klapa Golubice jedno desettljeće zborovnoga jačenja.

*-Tiho-*

## 10. Jesenski festival sambotelskih Hrvatov

Prvi dio jesenskoga festivala 3. oktobra, u srijedu, bio je posvećen hrvatskomu velikanu Ivanu Mažuraniću, ki je jedno školsko ljeto proveo u Sambotelu. Drugi dio s folklornim spektaklom se je odvijao isti tajedan, samo u subotu. U zastupničtvu Hrvatskoga kulturnoga i vjerskoga društva u dotičnom gradu Vince Hergović je rekao da pred desetimi ljeti se je narodila zamisao ove priredbe, pokidob u gradu još onda nisu imali takozvani Dan Hrvatov. Kad su u naši seli trgadbene povorke, onda se sambotelski Hrvati okupljaju jedne subote, sad jur po deseti put tradicionalno, da se družu med sobom, da se svečuje ta dan s hrvatskimi riči, jačkom i mužikom ter s pozvanimi izvodjači.



*Pjevački zbor Sv. Cecilija blizu deset ljet djeluje u okviru Hrvatskoga kulturnoga i vjerskoga društva*

Pjevački zbor Sv. Cecilija s dirigenticom Julikom Szalai je otvorio folklorni večer s gradišćanskimi jačkami. Kako je rekao Vince Hergović, u zboru koji vrijeda svečuje desetu obljetnicu svojega postojanja, sve manje je jačkarov, nekoliko ih je pomrlo, a posljedica generacijskih problemov je da mladine uopće nij' u zboru. Suprot toga ovo je jedno čvrsto društvo u kom se rado najdu člani na probi, pominkanju, nastupi. Gosti ovoga jesenskoga koncerta su bili ta dan Židanci. Tamburaši Židanski bečari u prvom svojem muzičkom bloku su stvorili ugodnu atmosferu s dvojezičnimi pjesmami Zvonka Bogdana, a u drugom dijelu su najpr došli u repertoaru naše prekrasne narodne jačke ke je s njimi skupa jačila i publika. Od Zoltana Keresteša smo doznali ki je jur zreliji panj u ovom sastavu, da blizu dvajset pet ljet kotrige svaki tajedan skupadonese ljubav prema mužiki. Na probi

Jačkarice zbora Peruška Marija takaj iz Hrvatskoga Židana, donesle su u Sambotel ne



*Židanski bečari zreliji i odlični svirači jur desetljeća dugo obavljaju širom Gradišća*



*Članice zbora Peruška Marija iz Hrvatskoga Židana su donesle i stare povidajke iz rodnoga kraja*

se gusla, pominka, uči se, ako to ne bi imali, nešto bi im falilo iz žitka. „Imali smo i mi krize kot i u hištvi je ima človik, ali uvijek smo mogli prekoraknuti nevolje. Priliku za nastupe u naši seli i gradi ter u Austriji imamo dost. Ki ne svira, ovo sve ne more razumiti. Mislim da svirka obavezuje človika do smrti! – je povidao još moj židanski sugovornik.



*Žužana Horvat, dirigentica zbora Peruške Marije iz Hrvatskoga Židana, prikzame dar od festivalskoga organizatora Vincija Hergovića*

samo jačke nego i povidajke, zabilježene od židanskoga etnografa Ivana Horvata, u knjigi Répcententi mesék.

Po riči zborovodje Žužane Horvat, ona se još spominja ditinstva kad je nje stariotac povidao ove legende. Dica su se toliko htela smijati i bojati se da je sve to nekako u duši ostalo. Današnja mladina, a i stariji, nimaju već lazno na to da štu, ali su htile članice zbora obrnuti malo pažnju na rič hrvatsku i na sve ovo bogatstvo da se ne pogubi. Zvana toga smo i to doznali da zbor Peruška Marija kljetu svečuje 20. obljetnicu osnivanja, a najradje se jaču marijanske i crikvene jačke, ali i *Marija rožica*, kot i druge domaće pjesme, ke zauzimaju posebno mjesto u srcu jačkaric. Kako svakoj hrvatskoj priredbi, tako i ovput, večera, dobra kapljica vina i prijateljske riči su ponukali posebno kraj.

*-Tiho-*



*Ljetos je bilo manje ljudi kot lani, ali je bilo i ovako veselo*

*U proteklih 20 godina koliki je premijernih predstava stavljeno na daske Hrvatskog kazališta?*

Uglavnom svake kazališne sezone, godine, računamo kako je bilo četiri-pet premijera. To je stotinjak predstava, sto premijernih predstava u Hrvatskom kazalištu. Naravno, tu ne računam predstave nastale u sklopu programa Ljetnih igara jer ako bih i njih ovamo ubrojio, radi se o predstavama na mađarskom jeziku, onda bismo došli do broja od 200 predstava nastalih tijekom proteklih 20 godina Hrvatskog kazališta, Ljetnih igara u Anninoj ulici i Pečuških ljetnih igara koje su se također ostvarivale i ostvaruju zadnjih desetak i više godina kroz infrastrukturu pečuškoga Hrvatskog kazališta i pod ravnanjem njegova ravnatelja.

*Svako kazalište pa tako i ovo ima svoj cilj, publiku koju želi okupiti, tekstove koje želi staviti na scenu, misiju... Tu misiju to više ima ovo hrvatsko narodnosno kazalište u Mađarskoj. Koji su autori, koje su to predstave, čime se rukovodilo pri izboru teksta, redatelja, glumaca. Što je obilježilo repertoar pečuškoga Hrvatskog kazališta kroz proteklih 20 godina njegova institucionalnog djelovanja?*

Na samom početku prije 20 godina prvobitni je cilj bio omogućavanje hrvatskoj publici, Hrvatima u Mađarskoj, koji većinom žive u manjim naseljima, u selima, manjim gradovima, takvih predstava koje će ih približiti kazališnom izričaju na hrvatskom jeziku. Dakako, i prije utemeljenja pečuškoga postojao je kazališni amaterizam kod Hrvata u Mađarskoj, izvodili su se hrvatski pisci kao Antun Karagić ili Ivan Petreš, pisci koji su pisali na gradišćanskom dijalektu, djelovale su vrijedne amaterske skupine, izvodile predstave. Stoga je i moj otac Antun Vidaković, prilikom utemeljenja i pokretanja ovoga kazališta, s pravom razmišljao kako je tu publiku koja živi u hrvatskim naseljima diljem Mađarske, moguće pridobiti upravo pučkim predstavama. Stoga su na samim počecima djelovanja dominirale pučke predstave, komedije. Naravno, kako je pridobivena kazališna publika, ona je počela dolaziti u Hrvatsko kazalište, išlo se na brojna gostovanja, jer Hrvatsko kazalište zamišljeno je i kao putujuće kazalište, počeli smo ostvarivati cilj, podučavati publiku, uprizorivati nešto zahtjevnije komade, dramske tekstove koji su također dobro prihvaćeni. Na scenu smo postavljali i klasike od Moliere do Shakespearea, Čehova, suvremene autore, od suvremenih hrvatskih do suvremenih mađarskih autora.

*Pri izboru repertoara, vodstvo kazališta na koga se oslanja, postoji li programsko vijeće, tko ga čini ili ravnatelj kazališta sam bira repertoar, redatelje, tekstove...?*

Kada sastavljam repertoar nove kazališne sezone, onda se savjetujem s mojim ocem Antunom Vidakovićem, umirovljenim ravnateljem ovoga kazališta. On mi je mentor i najveći savjetnik, savjetujem se i s redateljima koje namjeravam pozvati režirati. Ali u prvom redu ja odlučujem koje ćemo predstave raditi, koji žanr predstave. Hrvatsko kazalište svake godine

*Intervju sa Slavenom Vidakovićem, ravnateljem Hrvatskog kazališta Pečuh*

## Dvadeset godina pečuškoga Hrvatskog kazališta

Razgovor vodila: *Branka Pavić Blažetin*



mora funkcionirati kao jedno narodno kazalište, mora prikazati komediju, pučku predstavu svake dvije godine. Ne zaboravljamo ni na najmlađe gledatelje, oni su nam najvažniji jer će oni kad odrastu, biti publika i sljedeća generacija koja će napučivati ovo kazalište. Tako svake godine ili svake druge godine imamo premijeru predstave za djecu. Trudimo se raditi predstave s kojima možemo sudjelovati međunarodnim festivalima i festivalima u Hrvatskoj, biramo neki zahtjevniji tekst ili klasičan tekst, ili neki suvremeni tekst mađarskog ili hrvatskog autora.

*Kakvo je iskustvo s publikom? Smatraš kako sadašnja programska koncepcija nailazi na prijam kod publike? Kolika je posjećenost matične kazališne kuće i predstava koje se izvode na ovoj pozornici, te putujućih predstava, kakvi su uspjesi na festivalima u matičnoj domovini gdje pokazujete kako djeluje Hrvatsko kazalište?*

Ovdje u Pečuhu, u zgradi i na sceni Hrvatskog kazališta otprilike možemo odigrati od jedne premijerne predstave četiri izvedbe. Možda bi moglo i više, ne znam, ali, nažalost, tendencija je, vidio sam to i prije no što sam postao ravnatelj, još kao glumac, kako u zadnjih desetak godina broj Hrvata u Mađarskoj se naglo smanjuje, a s time i naša publika pa i posjećenost predstava koje izvodi naše kazalište. Ogromna je asimilacija, ne osjećam to samo u Hrvatskom kazalištu nego osjećam to i prilikom gostovanja po „hrvatskim“ naseljima u Mađarskoj. Nažalost, stariji ljudi koji još govore hrvatski jezik umiru, a mladi, nova generacija sve teže i teže se uklapa u taj dio, u narodnosni život Hrvata u Mađarskoj, ne govori hrvatski jezik. Ima puno mladih koji znaju da su Hrvati, ali ne govore jezik. Ako ne govore jezik, onda, naravno, već njihovi potomci neće ni znati da su Hrvati. Prvobitni je cilj, misija Hrvatskog kazališta i na neki način ako i ne zaustaviti, ali bar usporiti taj proces. Naravno, jedno kazalište neće moći zaustaviti

asimilaciju, skeptičan sam i pesimističan glede budućnosti toga. Ne vidim načine kako bi se asimilacija mogla zaustaviti. Nažalost, ona se vidi i kroz Hrvatsko kazalište, i u hrvatskim naseljima. Ipak smatram kako jedno narodnosno kazalište, koje može svake godine privući deset tisuća i više od deset tisuća gledatelja, ima itekako važnu ulogu u gradnji samobitnosti i očuvanju identiteta svoje narodnosne zajednice, Hrvata u Mađarskoj.

*Na početku smo nove kazališne sezone 2012/2013, kakav nas repertoar očekuje?*

Iza nas je premijera teksta Jánosa Haya Joško Rakić, danski kraljević. Planiramo koprodukciju predstavu s komornim teatrom iz Arada, bit će uprizoren tekst mađarskog pisca Gábora Görgeya Komámasszony, hol a stukker? To je komedija koja će se prikazati prvo na mađarskom jeziku, a nadam se kako ćemo ostvariti uprizorenje i na hrvatskom jeziku. Hrvatskog prijevoda još nema iako je tekst preveden na više od trideset jezika, to više bi i u Hrvatskoj to mogla biti jedna od hit predstava. Nakon toga na proljeće ćemo raditi jednu novu pučku predstavu. Zoltán Gátai, naš dugogodišnji glumac amater, piše već više od godinu dana pučki komad. Nadam se kako će tekst udovoljiti naše kriterije i kako ćemo ga moći uprizoriti.

*Osim spomenutih predstava, novih premijera, što je ono što je još na repertoaru iz proteklih godina?*

Ostaje na repertoaru koprodukcijaska predstava s Narodnim pozorištem Tuzla Odmor za umorne jahače ili Don Juanov osmijeh, dječja predstava, lutkarska igra Zečja škola, Krležin tekst Šetnja grobnicom mrtvoga djetinjstva, Hadžićev tekst Državni lopov s kojim smo krajem rujna sudjelovali na Pozorišnim danima u Tuzli, te pučki komad, komedija nastao na tekst Ivice Jakočevića Albin bircuz.

*Koji su to festivali na koje se prijavljujete, kojima želite sudjelovati, a natjecateljskog su karaktera. Susreti u Tuzli nisu natjecateljskog karaktera. Teško je doći u natjecateljske vode?*

Svake godine prijavljujemo naše predstave, na Dane satire u Zagrebu, na Festival glumca u Vinkovcima. To su festivali natjecateljskog karaktera kao i Marulićevi dani u Splitu. Da, teško je doći u natjecateljske vode! Mislim kako mađarska kazališna scena u Mađarskoj dobro radi taj posao kada se radi o kazalištima izvan granica Mađarske. Veliki je broj mađarskih kazališta izvan matice Mađarske, ima ih u

Rumunjskoj, Srbiji, Slovačkoj, i nema festivala, pa ni najvećeg mađarskog kazališnog festivala koji se održava upravo u Pečuhu, ...nema festivala bez barem jednog mađarskog kazališta izvan Mađarske. Nažalost, Republika Hrvatska nije prepoznala važnost djelovanja jedinog profesionalnog hrvatskog teatra izvan matice. Mnogo puta selektori festivala u Hrvatskoj i ne dolaze pogledati naše predstave, nego tek traže samo reda radi da im pošaljemo videosnimku, hoće li je pogledati ili neće, ja to, naravno, ne mogu pratiti i, nažalost, tendencija je zadnjih godinu-dvije da i ne pozivaju Hrvatsko kazalište na kazališne festivale u Hrvatskoj. Osim nekih festivala gdje smo prisutni zahvaljujući u prvom redu svojem lobiranju, i prijateljskim vezama. Selektori ne dolaze k nama pogledati predstave. Ja sam na to upozorio ministra kulture Republike Hrvatske, dana su obećanja kako se ne može dogoditi nepozivanje pečuškoga Hrvatskog kazališta, kako ono po prioritetu mora biti prisutno na tim festivalima, ali, nažalost, ne mogu reći da se išta promijenilo.

*Kazalište, kazališna djelatnost, repertoar kazališta ovisi i o proračunu kazališta. Ovo je kazalište ustanova grada Pečuha. Kako se financira pečuško Hrvatsko kazalište?*

Naše se kazalište financira iz tri izvora. Prvi i najvažniji dio jest potpora grada Pečuha koji je održavatelj kazališta. Drugi dio čini Vladina potpora preko Ministarstva ljudskih resursa Mađarske iz dijela državnih sredstava namijenjenih djelatnosti narodnosnih kazališta. Treći su dio ostvareni prihodi Hrvatskog kazališta od karata, imamo i nešto prihoda iz poverljivih donacija, sponzora... Imamo godišnji proračun i kazališnu sezonu koja se proteže kroz dvije kazališne godine. Godine 2011. imali smo skromniji proračun nego godinu prije, gospodarili smo s osamdeset milijuna forinti, u čemu je i potpora za djelatnost Pečuških ljetnih igara čiji sam ravnatelj, naime ja sam putem javnog natječaja što ga raspisuje grad Pečuh, 2009. godine na rok od tri godine, izabran za ravnatelja i Hrvatskog kazališta i Pečuških ljetnih igara. Nadam se kako će ova tekuća 2012. biti zatvorena barem u visini prošlogodišnjeg proračuna ili nešto više od toga.

*Komplicirana je ta simbioza Hrvatskog kazališta i Pečuških ljetnih igara, bar za laika sa strane. Dakle govorimo o dva samostalna kazališta sa samostalnim proračunom ili je to jedna kuća koja mora raditi dva posla?*

To je jedna kuća koja mora napraviti dva posla jer Pečuške ljetne igre kao samostalna institucija ne postoji. Postoji Hrvatsko kazalište Pečuh koje obavlja i posao oko Pečuških ljetnih igara kao dijelu kulturne ponude grada Pečuha, uzdržavatelja našega kazališta. Gledano kroz proračun, govorimo o jednoj instituciji, o Hrvatskom kazalištu Pečuh.

*Pojednostavimo, ti kao ravnatelj proračun trošiš po svome nahodjenju i na repertoar Pečuških ljetnih igara i na repertoar Hrvatskog kazališta.*

Tako je. Ali važno je napomenuti kako dio

proračuna Hrvatskog kazališta koji dobivamo od Ministarstva ljudskih resursa, sredstva namijenjena narodnosnom hrvatskom teatru u Mađarskoj namijenjena su isključivo za Hrvatsko kazalište, dok se u proračunu grada Pečuha nalaze sredstva namijenjena Pečuškim ljetnim igrama. Primjerice ove smo godine dobili za Ljetne igre od Kulturnog fonda, nadležnog ministarstva dodatnih deset milijuna forinti za Pečuške ljetne igre.

*Koliko je tvoja sloboda u repertoar Pečuških ljetnih igara uvrštavanje hrvatskih sadržaja? Ili moraš razmišljati i o okolnostima druge prirode koje te sprečavaju u tome? Bi li se moglo načiniti predstavu i na hrvatskom jeziku i producirati je u okviru Pečuških ljetnih igara?*

Pokušavamo svakog ljeta u repertoar uvrstiti i hrvatskih programa. Tako smo 2010. godine uprizorili Dječake Pavlove ulice u koprodukciji s Dječjim kazalištem Branka Mihaeljevića iz Osijeka. Isto te godine u sklopu Ljetnih igara gostovao je HNK Osijek s predstavom Jalta, Jalta... 2011. imali smo ogromnu krizu, radili smo Ljetne igre s nula forinti, tako nisam imao puno prostora za hrvatske sadržaje jer sam ostvarenje programa morao vezivati za što veći broj prodanih ulaznica, te je teško bilo predvidjeti konačan rezultat mogućih predstava. Ali i tada je samostalno veće imao Folkorni ansambl Luč koji je nastupio na otvorenoj pozornici u Ulici Káptalan. I ove je godine nastupio ansambl Luč predstavljajući hrvatsku zajednicu. Nadam se kako ćemo 2013. – dogovori su već u tijeku – izvesti u koprodukciji s kazalištem iz Stolnog Biograda (Székesfehérvár) dramski tekst Fritz i pjevačica.

*Koliko zaposlenika ima pečuško Hrvatsko kazalište? Stalnoga glumačkog ansambla nema, glumci rade temeljem ugovora, kao i redatelji, scenografi, kostimografi, prevoditelji i drugi...*

Deset je osoba stalno zaposleno u našem kazalištu: rade u tehnici, organizaciji, računovodstvu... Nažalost, nemamo zaposlene glumce. Stalno naglašavam pa i gradu Pečuhu kako kazalište bez stalnoga glumačkog ansambla nije pravo kazalište. Jednako tako mislim i za Hrvatsko kazalište, pa se nadam da će za nekoliko godina kada Pečuh bude u nekim boljim financijskim kondicijama nego što je sada, omogućiti radna mjesta barem za 5–6 glumaca. Ako bismo to uspjeli ostvariti, onda bismo zaista mogli djelovati po kazališnim uzusima, uz osiguranu tehniku, novu zgradu izgraditi pokraj ove sadašnje, onda bih mogao reći da sam postigao cilj što sam ga zacrtao.

*Što je s novom zgradom, proširenjem, obnovom sadašnjega zdanja? Govoriš, ako se izgradi ta zgrada, to je pomalo futuristički. Što je potrebno kako bi se ostvarili zacrtani ciljevi?*

Kao i uvijek, najveća su prepreka financijska sredstva. Da nam mađarska država osigura sredstva. Govorimo o otprilike dva milijuna eura. Priča o novoj zgradi vuče se od 2006. godine kada je grad Zagreb dao sredstva kojima je kupljena nekretnina pokraj Hrvatskog kaza-

lišta. Na njoj je stara zgrada koju trebamo što prije maknuti inače će se srušiti sama od sebe. Nažalost, od 2006. g., sada pišemo 2013., ni pedelj se nije maknulo. Ja se nadam, priču podržava i Ivo Josipović, predsjednik Republike Hrvatske, podržavao ju je i bivši ministar kulture Božo Biškupić, sadašnja ministrica kulture Andrea Zlatar. Svi podržavaju izgradnju, stoga se nadam kako ćemo u skorij budućnosti, za godinu-dvije, početi s radovima, a ako ne prije, onda ćemo 25. obljetnicu slaviti u suvremenim prostorima.

*Grad Pečuh odriče se narodnosnih ustanova, najviše narodnosna politička tijela, u našem slučaju Hrvatska državna samouprava, preuzima ih, tako Hrvatski klub Augusta Šenoe te Hrvatski vrtić, osnovnu školu, gimnaziju i učenički dom Miroslava Krležje. Govorkalo se, govorka se kako je na redu Hrvatsko kazalište? Možeš komentirati?*

Ja isto čujem kako kruže pisma, a neko pismo je i do mene došlo. Ali i to je važno, službeno nikad ni s kim nisam razgovarao. Da me je netko pozvao iz grada i da smo sjeli te da mi je rekao, gospodine Vidakoviću, mi Hrvatsko kazalište želimo predati Hrvatskoj državnoj samoupravi, toga do sada nije bilo. Čuo sam neke naputke o tome, razgovarao sam i s predsjednikom Hrvatske državne samouprave Mišom Heppom. Zaključili smo, ako grad Pečuh s visinom dosadašnje potpore iz svoga proračuna nadalje želi financirati naše kazalište, naravno, uz dogovor s nadležnim Ministarstvom ljudskih resursa, onda zašto ne. Ali predati jedno kazalište, predati tek zgradu koja je već u stanju da bi se trebala obnoviti!!?? Ne znam da li bi Hrvatska državna samouprava uopće imala sredstva za održavanje kazališta i njegovih zaposlenika.

*Nesmetan rad narodnosnog kazališta bio bi osiguran onda kada bi u državnom proračunu narodnosna kazališta bila izjednačena, a s time financijski pokrivena po uzoru državnog financiranja takozvanih narodnih (nacionalnih) kazališnih kuća?*

Tako je. To bi bilo najbolje i za pečuško Hrvatsko kazalište. Ako bi Vlada preko nadležnog ministarstva osigurala sredstva, ako bismo imali pet-šest zaposlenih glumaca, danas bi nam trebalo 100–110 milijuna forinti godišnjeg proračuna za nesmetan rad. Uzdržavatelj može biti mađarska država, Hrvatska državna samouprava ili grad Pečuh, to je svejedno, samo da se osiguraju sredstva. Čujem kako je ministar Zoltán Balog napomenuo kako bi od sljedeće godine narodnosna kazališta bila u automatizmu glede financiranja, što ja podržavam i nadam se da ćemo se vratiti u automatizam.

*Tko treba izlobirati? Čiji je to zadatak? Je li to zadatak grada Pečuha, je li to zadatak ravnatelja Hrvatskog kazališta ili je to zadatak najvišega političkog tijela Hrvata u Mađarskoj?*

Mislim kako je to zadatak svih nas, i mene, i Hrvatske državne samouprave i grada Pečuha da to postignemo i da se vratimo tamo odakle smo i došli, u sigurno državno financiranje.

„Mora da su svi otišli odavde zabunom, nekom zabunom, sigurno je greška napustiti ovaj tako jasni i čisti predio raja“ (Senko Karuza)

## Teško mi je reći

„Berenikina kosa“ („Bereniké fűrtje“), „Vježbanje života“ („Város az Adrián“), romani autora Nedjeljka Fabrija, „Zašto sam vam lagala“ („Miért hazudtam nektek“) od Julijane Matanović ili antologija suvremenoga hrvatskog pjesništva „Utjeha kaosa“ („A káosz vigasza“) samo su nekoliko naslova hrvatskih pisaca koji se mogu čitati i u mađarskome prijevodu. Popis je od rujna dopunjen. Izdavačka kuća Libri objavila je knjigu sabranih priča Senka Karuze s naslovom „Szigetlakók“. Priče u knjizi na mađarski jezik presadio je Adam Halmoš, bilješke potpisuje Júlia Bíró, a fotografije su sačinile Ana Tepavec i Ante Mardešić. Knjiga je prevedena temeljem izdanja Senko Karuza: Teško mi je reći, Profil, Zagreb, 2007, a nastala je s potporom iz sredstava Europske komisije.



Tom je prigodom u utorak, 25. rujna, Senko Karuza u društvu ravnatelja Libria Adama Halmoša posjetio budimpeštansku Hrvatsku školu. U školskoj su ga knjižnici dočekali gimnazijalci, profesori i ravnateljica Ana Gojtan, doravnateljica Marija Šajnović, otpravnica poslova Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Silvija Malnar te predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh.

„Malo sam uzbuđen i imam tremu. Pa što da kažem o sebi? Rođen sam u Splitu, imam 55 godina. Školovao sam se u Visu, Splitu i Zagrebu. Studirao filozofiju na Filozofskom fakultetu. Nakon nekoliko godina vratio sam se na Vis, mislio sam ostati samo nekoliko dana. Za moju obitelj u ono doba to je bila propast, jer je bilo prirodno i prihvatljivo da ću napustiti otok... i tako ostao sam do dan-danas na otoku“ – reče pri početku druženja Karuza. I potom je pričao i pričao...

Kako su otočani nekada napuštali Vis i putovali na kontinent jedino radati ili zbog bolesti. Otok, nekada izoliran od znatizeljnih pogleda stranaca ili turista jer je bila vojna baza bivšeg JNA. Tek nakon 1989. moglo se dolaziti, prvi turist je bio crnac.

Djeca su ga pratila i vikala „Stranac, stranac!“ poput onih scena na filmovima. Otočani imaju sve što ljudi kontinenta nemaju, a žitelji kontinenta imaju sve što nedostaje iz života otočana. Ali najzanimljivije je da svi žele biti sretni. I dok je kontinentalcu predmet sreće otok, do tada otočanin, baš suprotno, čezne za kontinentom u nadi za boljom sutrašnjicom.

Kako je u životu građanina, postupno je iščeznuo taj neopisivi ugođaj okupljanja oko stola. Možda nedjeljni objed još nosi u sebi ono nešto. I tako kontinentalac ne može u potpunosti shvatiti što znači okupiti se oko stola ili kada jedan stolac ostane prazan.

Kako je nekada Vis bio poznat po tvornicama ribljih konzerva, a danas... samo jedna



ili dvije tvornice. Malo riba u moru, što doводи u pitanje i egzistenciju ribarskih obitelji. Svoju je priču Karuza kadšto prekinuo čitanjem iz knjige sabranih priča „Teško mi je reći“. Bilo ga je zanimljivo pratiti kako govori, čita. Trema je iščeznula i on je htio toliko toga reći. Katkad nije ni dovršio svoju misao. „Je li netko od vas bio na Visu?“ – pitao je pisac. Samo se jedna ruka digla, ali njega je usrećila.

### Zašto Karuza, zašto „Szigetlakók“?

Ravnatelj izdavačke kuće Libri, bivši HOŠIG-ov učenik Adam Halmoš, jedan je od zaljubljenika otoka Visa. Prigodom jednog posjeta navratio je u uvalu i posjetio Senka Karuzu. „Senko me je ugostio. Rado priprema razna jela, ali samo za osobe koje su mu simpatične. – reče g. Halmoš. Poslije smo se

sve češće sretali, Karuza je posudio svoje knjige priča na čitanje. Čitalo se i družilo te rodila se zamisao da se nekoliko priča objavi na mađarskom jeziku. U posljednje vrijeme sve više Mađara posjećuje Hrvatsku, a život na otoku za većinu je „raj na zemlji“. I tako iskreno prijateljstvo radalo je novu zbirku, prvu Karuzinu na mađarskome jeziku. Knjiga „Szigetlakók“ na 160 stranica donosi 65 priča iz knjiga „Busbuskalai“, „Vodič po otoku“ i „Teško mi je reći“ koje je izabrao i preveo Adam Halmoš. Tiskana je u 1500 primjeraka. Priče govore o životu otočana, isprepliću se razlike življenja na kontinentu i otoku. Iz tih razlika, suprotnosti svjetova stvara se neka

### Trenutak za pjesmu

**Jakša Fiamengo**

#### SUTRA ĆE TE PONIT

Sutra će te ponit njih šest među ruke,  
mater će naricat, teško brecat bilo,  
finili su čaća tvoji trud i muke,  
kamena će ploča pokrit tvoje tilo.

Dušu s razumi smokve i rogača,  
ka svoj i naš život pristave si zida,  
sutra će te odvest okle se ne vraća,  
a vrh stola prazna ostat će katrida.

Rodilo je zlatom sve ča god si taka,  
nek ti na sve vike zemlja bude laka,  
pokrila te ploča sad smo mi na tratu,  
triba nan odradit život ka žurnatu.

Istrajat će tilo dat se neće stina,  
a i ti s nama i neka te nima.





netrpeljivost, nestrpljivost prema drugome. Pisac poput nepristranog kronikaša u drugom licu množine niže nam priče. Ali govori i o onim naglim promjenama koje donosi industrijski turizam, jer ono što oči turista vide, samo je privid. I je li život otočana beskonačno ljetovanje? Doznat ćete, ako pročitate knjigu „Szigetlakók”.

### Književna večer Senka Karuze u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae

U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae, predstavljanje Karuzine knjige „Szigetlakók” bilo je 27. rujna u Klubu, a razgovor sa Senkom Karuzom vodio je Stjepan Blažetin, književni kritik i povjesničar, književnik, član Društva hrvatskih književnika. Dvojica se književnika dobro poznaju, pa je Blažetinovo predstavljanje Karuza i kao čovjeka i pripovjedača bilo poslastica za sve koji su nazočili spomenutoj večeri, i pri tome pomalo upoznali Karuzu, Vis, i pripovjedački svijet viškoga Robinzona. Naime Stjepan Blažetin već jedno desetljeće ljetuje na Visu i imao je prilike uživati sa svojim društvom u specijalitetima ne samo Karuzinih priča nego i svjetski poznate kuhinje „slow food“ Senka Karuze. Narativnošću i dijaporomom vlastitih fotografija s otoka Visa Blažetin je te večeri

iz Karuze uspio iznjedrati svijet otoka koji ostaje nerazumljiv svima onima koji ga nisu osjetili, pa tako i ne doživjeli Karuzinu pripovjedačku prozu kao dio stvarnosti viškoga čovjeka, krajolika, trsa, maslina, kaktusa, uvala, ribe i surovih stijena... ali i beskrajnog pogleda na morsku pučinu koja nas čini tako malima i prolaznima u sumjeravanju s dubinom vremena punoga mudrosti.

### Senko Karuza predstavio se učenicima Hrvatske škole Miroslava Krleža

Dana 28. rujna Senko Karuza gostovao je u Hrvatskoj školi Miroslava Krleža, gdje ga je pred prepunom školskom aulom predstavio ravnatelj škole Gabor Györfvári, koji je uz Adama Halmoša vodio razgovor s Karuzom. Književnik koji je diplomirao filozofiju, Karuza na svojoj stijeni u uvali Mala Travnica nudi „slow food”, organizator je književnog festivala, osnivač Multimedijalnoga mobilnog centra za istraživanje alternativnih oblika preživljavanja na malim i pučinskim otocima, pravi vino, kiseli kapare, lovi ribu i uživa u otoku.

K. G./BPB

### Na seminaru «Stvaranje kazališta»

Ovogodišnjem seminaru «Stvaranje kazališta», u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, održanom u srpnju u Pučišćima na otoku Braču sudjelovale su u i dvije polaznice iz Koljnofa, donosi mjesecnik Matica. To su Marijana Pajrić i Fanni Sárközy. S kazalištarcima je radila redateljica Nina Kleflin. Uz teoretska predavanja, radilo se i konkretno na dramskom tekstu. Ovoga puta redateljica Nina Kleflin prilagodila je za izvođenje autobiografsku crticu iz Domovinskog rata pod naslovom „Danas više nitko ne čita goticu”, autorice Lydije Scheuermann Hodak, objavljenu u zbirci pripovjedača „Frezije”. Seminaru je sudjelovalo ukupno sedam polaznika iz Italije, Kanade, Mađarske, Australije, i Vojvodine (Srbije). Koljnofčanke, kako donosi časopis Matica, izrazile su želju da u svome mjestu okupe sumještane za izvođenje predstave na hrvatskom jeziku.

**ZAGREB** – Povijest je potraga za istinom u kojoj ne smije biti predrasuda, a rad suvremenih povjesničara nezamisliv je bez slobode koja jamči sigurnost interpretacije povijesnih događaja, rečeno je na svečanom otvorenju 4. kongresa hrvatskih povjesničara, koji je od 1. do 5. listopada održan u Zagrebu s temom „Sloboda”. Četvrti kongres hrvatskih povjesničara održan je u organizaciji Hrvatskoga nacionalnog odbora za povijesne znanosti, Društva za hrvatsku povijesnicu i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a posvećen je bio slobodi i njezinu utjecaju na globalna kretanja, europske prilike i hrvatsku povijest. Skupom je obilježena i 200. obljetnica osnutka Hrvatskoga nacionalnog odbora za povijesne znanosti. Skup je okupio dvjestotinjak povjesničara te je ocijenjen kao najveće dosadašnje okupljanje povjesničara u Hrvatskoj. Predsjednik Društva za hrvatsku povijesnicu Željko Holjevac istaknuo je kako jedino ozbiljna povijesna znanost može ponuditi održivo rješenje za pitanja koja čine ljudsku svakodnevicu, a rad suvremenih povjesničara nezamisliv je bez slobode, koja je središnja tema ovoga kongresa. Među predavačima sekcije Nacija i nacionalizam bio je i dr. Dinko Šokčević, povjesničar koji je imao izlaganje naslova Prevelika sloboda ili najgore ropstvo? Stvarnost i svakodnevica Hrvatsko-ugarske nagodbe u hrvatskoj i mađarskoj javnosti na početku 20. stoljeća.



Bogatstvo...

Komiško groblje

## Suradnja WWF-a i Parka prirode Kopački rit

Sredinom listopada potpisana je Deklaracija o suradnji svjetske nevladine organizacije za zaštitu prirode WWF-a (World Wildlife Fund) i Parka prirode Kopački rit, kojom će se osigurati dugoročno očuvanje močvarnoga staništa na podunavskim ribnjacima.

Istodobno su u Bio-ekološkoj stanici predstavljeni rezultati projekta »Obnova močvarnih staništa na području Mure, Drave i Dunava«, vrijednog 80.000 eura, kojim se od siječnja 2011. obnavljaju ribnjaci blizu Kopačeva. Obnovu toga močvarnog staništa, koje se prostire na 570 hektara, bit će završena do kraja ove godine, a WWF je provodi u suradnji s Hrvatskim društvom za zaštitu ptica i prirode, uz financijsku potporu tvrtke Coca-Cola. Projekt je dio programa WWF-a za zaštitu poplavnih područja dunavskog slijeva. Ribnjaci koji su godinama bili zarasli i nefunkcionalni, obnovom opet postaju područje hranjenja, odmaranja i razmnožavanja mnogim rijetkim i ugroženim vrstama. Kopački rit važan je kao park prirode, ali je i dio budućega Prekograničnog rezervata biosfere Mura–Drava–Dunav što će ga dijeliti pet zemalja: Austrija, Slovenija, Hrvatska, Srbija i Mađarska, a nazivamo ga Europska Amazona. Hrvatska i Mađarska već su proglasile rezervat biosfere, pa se očekuje da to učine i preostale tri države. Tada će to biti najveći europski rezervat biosfere, ukupne površine 800 tisuća hektara. Kopački je rit jedino zaštićeno područje u kategoriji parka prirode u Slavoniji i Baranji, te najvrednije područje proglašenog Rezervata biosfere Mura–Drava–Dunav.

**BATA** – U okviru Otvorenog učilišta Béle Hamvasa i programa Pučkog učilišta, za prvo polugodište 2012. godine pod naslovom Mnogobojna kultura u karpatskom bazenu –Susreti kultura u Bati (Százhalombatta) tijekom jeseni u tamošnjoj Gradskoj knjižnici (Trg Svetoga Stjepana br. 5) priređuje se niz znanstvenih predavanja posvećenih povijesti i kulturi pojedinih narodnosti u Mađarskoj. Predavanja o Hrvatima u Mađarskoj održat će dr. Ladislav Heka, profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Segedinu, 25. listopada, s početkom u 18 sati. On će održati izlaganje s naslovom Osam stoljeća hrvatsko-mađarske državne zajednice. Slijedi, 15. studenog u 18 sati, izlaganje mr.sc.. Stjepana Blažetina, sveučilišnog adjunkta Hrvatske katedre na Sveučilištu u Pečuhu, o književnosti Hrvata u Mađarskoj.

*Proslavljen devedeseti jubilej u Nardi*

## Sretan rođendan, teta Teruška!



*Jubilarka u krugu familije*

Gdo bi bio vjerovao da teta Teruška, ku vidimo na svakoj hrvatskoj i seoskoj priredbi u domaćoj joj Nardi, 3. oktobra, u srijedu, je svečevala okrugli jubilej. 90. rođendan je najprlje proslavljen u krugu obitelji, a došli su joj gratulirati i seoski pretpostavni.

Tereza Horvat-Čerčić se je narodila 1922. ljeta u Velikoj Nardi, u tom burnom vrimenu, kad je to zapadnougarsko selo po trianonskom diktatu još službeno pripadalo susjednoj Austriji. Uprav tako kot i drugi seoski ljudi u ovoj krajini, imala je težak žitak, kot kćerka seljaka i seoske babe, u koj se je othranilo osmero dice u velikom siromaštvu. Kot mlada divojka od 14 ljet i zato je morala pojti u Budimpeštu služiti kod jedne bogate židovske familije. Jedva se je udala u dvajsetimi ljeti Nardancu, Štefanu Pezenhofferu, za dvi ljeti kasnije je jur nosila rubac udovic. Mladi joj muž umro od bolesti srca. Ostao je iz hištva sin Otto, s kim je u mnogi nevolja, ali preživila i Drugi svitski boj. S materom, takaj udovicom, su živile iz poljodjelstva i bavile se održavanjem blaga, iz toga kako-tako se je moglo živiti. Za nekoliko ljet se je znova udala Vilmošu Čerčiću ki se je vjerno brigao za nju i sina. Iz toga hištva se je narodila Monika, ali polag dice je desetljeća dugo djelala u mjesnoj djelatnoj zadrugi. S tim paralelno nij napustila ni domaće djelo, grunte i blago. U mladosti provedeni žitak nije bio ni najmanje lak. 1979. ljeta je stupila u penziju, ali djelala je i nadalje, sve dokle joj je to zdravlje dopustilo. 1989. ljeta postala je i drugi put udovica, odonda živi s kćerkom skupa u Nardi. Do dana današnjega čuda šte



*Teti Teruški su došle čestitati i seoske peljačice (sliva) Kristina Glavanić i Julika Bošić-Nemet*

prez očaljov i svaku nedilju vjerno se pomoli Gospodinu Bogu u mjesnoj crikvi. Ima tri nukiće i tri praunuke, nima pardona, s njimi se isključivo po hrvatski pomina. Okruglu i lipu obljetnicu je teta Teruška svečevala u krugu obitelji 6. oktobra, u subotu, pravoda s rođendanskom tortom, a drugi dan su joj došle gratulirati i Kristina Glavanić, načelnica Narde, kot i Julika Bošić-Nemet, donačelnica i ujedno predsjednica mjesne Hrvatske samouprave. Viktor Orbán, premijer Ugarske, sa spomenicom ugarske vlade, u pismu je poslao jubilarki najbolje čestitke. Za 90. rođendan i naše uredništvo upućuje u Nardu najiskrenije gratulacije. Draga teta Teruška, neka Vam Bog daruje još mnogo ljet, puno zdravlja i bogate trenutke veselja!

*-Timea Horvat-  
Foto: Monika Polgar*

## Lijepi doživljaji

Hrvatska samouprava sela Katolja svake godine organizira izlet u Hrvatsku. Tako je bilo i ovaj put. Krenuli smo prema Bosni, čak do Dubrovnika.



U četvrtak, 13. rujna, uvečer u devet sati okupljali smo se u ispred katolijskog doma kulture. Zatim je krenuo autobus s 38 osoba. Cijelu noć smo putovali, prešli dvije granice, kada smo u petak ujutro stigli u Mostar.

Tamo smo boravili četiri sata, i razgledali po gradu, slikali se na Starom mostu, pa i malo kupovali na tržnici, i popili najbolju bosansku kavu.

Oko 11 sati krenuli smo prema Međugorju, na mjesto Gospina ukazanja. Ondje smo imali priliku slušati misu, nakon toga otišli smo na Brdo ukazanja. Nažalost, nismo već imali vremena da odemo na Križevac, ali s Marijinim blagoslovom mogli smo nastaviti putovanje do vodopada Kravice. To se mjesto



nalazi na rijeci Trebižat, gdje smo se šetali, i uživali u ljepoti. A onda nas uhvatila kiša, pa smo sjeli u kafić, i razgovarali s tamošnjim ljudima, sve dok je postala duga, i krenuli dalje. Jako smo bili umorni, i čekali da stignemo do smještaja. Nažalost, moderna tehnika pobunila je šofere, zato smo dugo lutali u bosanskim planinama, i razmišljali o tome kako i od čega žive tamo ljudi.

Kada smo stigli u hotel Neum, čekala nas

je večera. Drugi dan, u subotu ujutro, dok smo se dobro naspavali, nakon doručka put nas je vodio u Dubrovnik. Tamo odmah na početku svi zajedno na dizalima išli smo na vrh planine, iznad grada, gdje je bilo vedro nebo, i čekala nas ugodna panorama s prekrasnim pogledom na more. Kada smo stigli dolje, prošetali smo po Stradunu, i pogledali znamenitosti grada. Neki su sjeli ručati kako bi kušali tamošnje specijalitete, a neki jeli sladoled. Poslije podne oko tri sata krenuli smo natrag u Neum, ali u povratku posjetili grad Ston. Stižući k hotelu, imali smo još malo vremena

do večere, pa neki hrabri momci plivali su u moru premda je voda imala oko 23 stupnja Celzijevih, a drugi su mogli uživati u prekras-



nom pogledu neumskog zaljeva. Nakon večere šetali smo se na plaži i slušali glazbu u kafićima. Treći dan, u nedjelju, nakon doručka morali smo napustiti hotel. Dogovoreno je da idemo na izlet u deltu rijeke Neretve, gdje nas već čekao Jozo Crnčević koji nas vozio svojim tradicionalnim lađama preko jezera Kutli. Vozili smo se podrug sata dugo, vidjeli plantaže mandarina, i lijepu prirodu gdje je bio mir i tišina. Gospodin Jozo nam je govorio o prošlosti, kako su tamo živjeli i radili ljudi u davnim vremenima. U podne su nas čekala izvrsna jela, bogat riblji piknik, rujna vina, rakija i kruh iz peći. Ugostitelji su bili jako dragi.

S tim lijepim doživljajima krenuli smo kući (pjevujući). Prema Bosni u Jablancima nismo mogli izostaviti kušanje janjetine. U ponedjeljak u sitnim satima stigli smo doma u Katolj. Svi smo bili zadovoljni, jako je bilo lijepo na tom putovanju. Nadamo se da ćemo i ubuduće imati priliku putovati na slična lijepa mjesta.

*Ružica Ivanković Kovačević*

## Poganska hrvatska narodnosna udruga

Poganska hrvatska narodnosna udruga jedna je od najmlađih organizacija u Paganu. Udruga se utemeljila 2009. g., kada je i registrirana, ali svoju aktivnost započela je u 2010. godini s pomoću Seoske samouprave.

Udruga se utemeljila s deset članova, većinom od članica Poganskoga ženskog pjevačkog zbora, njihov se broj povećao već u 2010. godini. Predsjednica je Udruge Erža Orovica Székelyiné, dopredsjednik Milan Sabo, a treća je članica predsjedništva Janja Dragovac. Cilj je Udruge čuvanje i njegovanje tradicija, istraživanje zavičaja, uključivanje mladeži u djelatnosti za očuvanje običaja, sudjelovanje na kulturnim programima, održavanje veza s nekadašnjim Pogančanima i s matičnom domovinom, odnosno prijateljskim naseljima iz Hrvatske. Članovi Udruge česti su sudionici i gosti raznih regionalnih priredaba i usko surađuju s drugim civilnim i kulturnim društvima s tog područja. Narodnosna udruga mnogo je pridonijela izdavanju prve CD ploče Poganskoga ženskog pjevačkog zbora. Snimanje u studiju, glazbenu pratnju orkestra i izradbu ploče također je ona financirala. Ove je godine poganska Udruga uspjela dobiti financijsku potporu preko natječaja. Natjecala se kod Temeljnoga koordinacijskog fonda „Sándor Werkerle”, koji će iznos iskoristiti za organiziranje Dana zelja. Preko Programa „Leader” pak dobila je sredstva za nabavu tehničkih uređaja za sakupljački rad kojima će sakupljati običaje, pučke pjesme, recepte tradicionalnih jela, te od sakupljene građe sastaviti film o poganskim Hrvatima. To će se ostvariti u suradnji sa Seoskom i tamošnjom Hrvatskom samoupravom.

**BARČA** – Uskoro u tome gradu započinje tečaj hrvatskoga jezika. Tijekom osamdeset sati polaznici besplatnog tečaja hrvatskoga jezika, koji počinje potkraj listopada u prostorijama barčanske Zaklade Baraka, usvojiti će temeljna znanja iz hrvatskoga jezika. Sati će se održavati tjedno dva puta, utorkom od 16.30 i petkom od 20 sati. Tečaj se ostvaruje iz Programa potpore «Leader» Saveza Rinya–Dráva.

**BAJA** – U gradskome Muzeju Istvána Türra 11. listopada otvorena je izložba obrta „Bog blagoslovio poštenu zanat – Mozaici zanata”. Tom je prigodom okupljene uime grada pozdravio Bálint Dancsa, predsjednik Odbora za kulturu, mladež i obrazovanje. Izložba u prostorijama na katu Muzeja, koju je otvorio János Vass, otvorena je do 30. travnja 2013. godine.

## „Sumartonski lepi dečki” već deset godina sviraju

Cijelo se Pomurje „štima” (ponosi se) prvim tamburaškim sastavom „Sumartonskim lepim dečkima”, utemeljenim veljače 2002. godine u Sumartonu. Tomu je već prošlo deset godina, tamburaški sastav svira izvrsno, ima niz nastupa. U sadašnjem sastavu sviraju Grga Hodoš (voditelj), David Hason (vokal), Zoltan Maroši, Ladislav Rodek, Ladislav Bogardi, Martin Vlašić, Milan Đuric, Danijel Đuric, Lajoš Vlašić i Stjepan Turul. U sklopu ovogodišnjeg Festivala „Zlevanka, vino i tambure” Sumartonski lepi dečki proslavili su obljetnicu samostalnim koncertom.



Utemeljitelji sastava „Sumartonski lepi dečki” prije deset godina. Zadnji red, slijeva: Petar Vlašić, Žolt Trojko, Lajoš Vlašić; prednji red, slijeva: David Hason, Karlo Timar i Zoltan Maroši

Petorica nadobudnih dječaka i njihov mladi učitelj glazbene umjetnosti Žolt Trojko, na poticaj ondašnjeg sumartonskog načelnika Lajoša Vlašića, 2002. uzeli su u svoje ruke bisernice, a zatim i druga glazbala, i tako utemeljili tamburašku glazbu u Pomurju, gdje tamburica otprije nije bila uobičajena. Upočetku su bile samo dvije bisernice, koje su pronađene na tavanu škole, pa su glazbala posuđena iz drugih mjesta, a zatim postupno kupovana, pa je tako utemeljen pravi sastav od šest svirača, koji su bili: Žolt Trojko (voditelj), David Hason, Zoltan Maroši, Petar Vlašić, Lajoš Vlašić i Karlo Timar. Nekoliko poduka dao je Starinčanin Tibor Kedves, a zatim se rad nastavio pod vodstvom Žolta Trojka. Ovi su mladići počeli širiti tamburašku glazbu među pomurskim Hrvatima, nastupima su postajali sve omiljeni. Započelo je učenje tamburice i u drugim naseljima, u Keresturu, Serdahelu i Kaniži.

Na proslavi desete obljetnice Žolt Trojko govorio je o počecima i o prvim uspjesima. Golema je bila motivacija kada je tamburaški sastav nastupio na Međimurskoj popevki ili u budimpeštanskoj Športskoj areni. Bilo je mnoštvo nastupa počev od vlastite regije do Ljubljane, Zagreba, Budimpešte do Jadranskoga mora.

Grga Hodoš i Martin Vlašić prizvali su prve uspome kada su još bili učenici osnovne škole i uzeli prvi put u ruke tamburicu, pa vježbali skupa, zatim prvi nastup u sumartonskom domu kulture, drugi nastup i tako redom, pa tabor u Šopronu, snimanje u Studiju M, nastup na Festivalu Kre Mure i Drave, prvi put na CD ploči, turneja na Balatonu i ove godine u Crikvenici. Za deset su godina

mali dječaci postali studenti, odrasli i jako dobri prijatelji.

Kulturno-umjetničko društvo Sumartona, na čelu s Jožom Đuricom, ponosno je na „Sumartonske lepe dečke”, a uspjehu i razini sviranja, mnogi su pridonijeli kazuje Đuric istaknuvši imena: Seoska i Hrvatska samouprava; Tibor Kedves, Josip Šatrak, Grga Kovač su dali stručne instrukcije, Martin Srpak i Zoltan Barat su pisali izvorne pjesme za tamburaše, a tu su i pojedinci koji su novčano pomagali djelovanje tamburaša.

Današnji članovi tamburaškog sastava većinom su studenti, neki već i rade, no unatoč tomu članovi sastava nastoje naći vremena za vježbanje i nastupe. Grga Hodoš, sadašnji voditelj sastava, studira na Tehničkom fakultetu u Budimpešti – svira bisernicu, David Hason studira pravo u Đuru, a i radi – svira bas-prim i solo-pjevač je, Laci Rodek ove godine maturira u kaniškoj gimnaziji – svira bas-prim, Martin Vlašić, student Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, – svira bajs i pjeva, Zoltan Maroši radi u Budimpešti – svira bisernicu, Laci Bogardi radi i studira u Kaniži – svira kontru, Milan Đuric studira informatiku u Pečuhu – svira bas-prim, Lajoš Vlašić, diplomirani inženjer prometa, radi u Budimpešti – svira bas-prim, Danijel Đuric, učenik pečuskog HOŠIG-a – svira bas-prim, Stjepan Turul, student medicine u Pečuhu – svira kontru. „Sumartonski lepi dečki” sviraju raznovrsnu glazbu, od narodnih pjesama do najslušanijih skladbi zabavne glazbe. Među planovima im je da u skorij budućnosti izdaju CD ploču, no za to će biti potrebna i materijalna sredstva.

Zoltan Maroši, jedan od utemeljitelja tamburaškog sastava kazuje:

– *Pojma nismo imali o tamburici, no većina nas je pohađala glazbenu školu, stoga čitanje nota nije bio problem. Počeli smo dosta intenzivno, učitelj Trojko svakom je izabrao jedan instrument kod kojih smo i poslije ostali. Nažalost, sada radim u Budimpešti i samo mjesečno jedanput mogu kući doći, tako da ne mogu aktivno sudjelovati u životu orkestra, ali tamburašku glazbu stalno slušam. Nekoliko nas živi u Pešti, pa smo već razgovarali da bi trebalo tamo nešto izmisliti da vježbamo.*

David Hason, solo-pjevač, se seća:

– *Tada smo prvi put uzeli u ruke tamburicu, mi smo plesali narodni ples i onda nas je Joža Đuric, predsjednik KUD-a, izabrao, jer je znao da učimo glazbu u glazbenoj školi. Ja sam, zapravo, preko tamburice zavolio i hrvatsku narodnu i zabavnu glazbu. Najviše*

*smo napredovali u šopronske tamburaškom taboru. Kada je učitelj Trojko istupio iz sastava, onda sam ja preuzeo pjevanje, nije bilo lako, ali postupno sam se uhodao. Teško je uskladiti školu, posao i privatni život, svi smo na sve strane i zbog toga često nastaju problemi zbog probe i nastupa, ali nekako ipak uspijevamo. Mislim da su mladi sada sazreli i ozbiljnim smatraju naše sviranje, probe. Ovogodišnja turneja u Crikvenici odista je bila posebna. Svirali smo pred kafićem i samo se povećao broj publike, s dvadeset na sto pedeset, i to je za nas bila ogromna motivacija. Dobro bi bilo izdati neki CD, no za to također treba vremena, mnogo vježbanja.*

Lajoš Vlašić mladi također je u sastavu otpočeka. U njegovu su sjećanju ostale one dvije tamburice koje su pronađene na prašnom tavanu mjesne škole.

– *Sjećam se da su neki pronašli dvije bisernice na tavanu škole i na tome počeli svirati, prvo nas je bilo četvorica, a za tjedan dana šestorica. Kad se prisjećam onih i današnjih dana, vidim golem razvoj. Mislim da smo ovo područje mi „zarazili” tamburaškom glazbom. Postali smo jako dobri prijatelji, i imamo jako mnogo lijepih uspomena.*

Milan Đuric član je „Sumartonskih lepih dečaka” od svoje 13. godine, kaže da su se ovog ljeta jako mnogo pripremali i to je vidljivo, društvo je složno i sazrelo za veliki koncert. Njegov brat Danijel najmlađi je član sastava. On jsvira i s podmlatkom, s „Kajkavskom ružom”, a i u školskom sastavu pečuskoga HOŠIG-a. Veli da mu nikada ne dosadi sviranje na tamburici.

beta



Sadašnji sastav „Sumartonskih lepih dečaka”.

Zadnji red, slijeva: Milan Đuric, Ladislav Bogardi, Danijel Đuric; drugi red, slijeva: Stjepan Turul, Lajoš Vlašić, Ladislav Rodek, Zoltan Maroši; prvi red, slijeva: Martin Vlašić, David Hason, Grga Hodoš

## „Krlježin” Berbeni bal



Već se uobičajilo da se u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krlježe u sklopu obveznih programa gimnazijskih razreda, a u okviru školskog programa, u listopadu priređuje Berbeni bal. Svake ga godine organiziraju učenici 10. razreda. Tako je bilo i ove godine, te su spomenuti Bal i program 5. listopada organizirali učenici dvaju desetih razreda sa svojim razrednicima Jelicom Kis Kollár i Ákosom Kollárom. Organizaciji Bala pridružuje se već tradicionalno i roditeljska zajednica desetog(ih) razreda koja za tu priliku osigurava bife sa sendvičima, pićem i kolačima, a prihod od prodanoga namijenjen je potrebama

spomenutih razreda, te prihod od ulaznica. Program Berbenog bala obavezan je za sve razrede gimnazije, zabava ne, ali joj mogu nazočiti svi posjetitelji sa strane koji plate ulaznicu, koja je ove godine iznosila tisuću forinti.

Program učenika osmislila je i uvježbala učenica 10. razreda Ana Rea Jeđuđ, a bila je to priča o prijateljstvu i zajedničkom berbenom kolu, prošlosti i sadašnjosti, kolu onih koji na prvi pogled to ne mogu povezati. Za balsku glazbu te večeri brinuo se Orkestar Juice.

Foto: Ákos Kollár



Dolazi Ivica iz škole neraspoložen.

„Što je, Ivice? Koji ti je predmet u školi danas bio najteži?”

„Klupa! Pala mi je na nogu.”

Ide Mujo Saharom i naiđe na nekog beduina pa ga upita: „Koliko još ima do mora?”

„Tri stotine kilometara”, odgovori beduin.

„Dobra vam plaža, al' je more daleko!”, na to će Mujo.



Izradila: Dijana Kovačić  
iz Ficeháza

### NATJEČAJ LIKOVNIH RADOVA ISERLOHN – ZAGREB 2013

Radove djece Hrvata u iseljeništvu i one iz Hrvatske, učenika od 1. do 8. razreda osnovne škole, na temu Zaštita okoliša i prirode treba poslati do kraja veljače 2013. Natječaj i izložba likovnih radova hrvatskih učenika iz cijeloga svijeta održat će se u Njemačkoj i Hrvatskoj uza suradnju Hrvatskoga glasa Berlin i zagrebačke Osnovne škole «Dr. Ivan Merz». Tema natječaja: Zaštita okoliša i prirode. Slikarska tehnika: Kombinirana tehnika (mix media) kolaž, boja, tuš, flomasteri... Format: DIN A 4. Prijaviti se mogu djeca Hrvata u iseljeništvu, te djeca iz Hrvatske, učenici od 1. do 8. razreda osnovne škole. Radove treba slati na adresu: ANKICA KARAČIĆ, 58640 Iserlohn, Stormstr. 3, Njemačka (rok: kraj veljače 2013).

### OBAVIJEST/POZIV

Osnova škola «Géza Kiss» organizira **natjecanje u pjevanju zabavnih pjesama** za učenike viših razreda baranjskih i podravskih osnovnih škola, **29. studenoga 2012. godine.**

Natjecatelji trebaju interpretirati (otpjevati) jednu pjesmu iz sveopće hrvatske glazbene estrade (po mogućnosti ne narodnu). Glazbu svatko treba donijeti na CD-u, bez teksta („karaoke”). Pjesma ne može biti duža od pet minuta.

**Kategorije:** 5–6. i 7–8. razred.

Neće se posebno ocjenjivati učenici dvojezičnih škola i učenici škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika.

Putni trošak, nažalost, ne možemo platiti.

**Prijavnice nam dostavite do 19. listopada 2012. godine na adresu:** Kiss Géza Általános Iskola, Óvoda és AMI, 7960 Sellye, Bodonyi N. u. 10, ili mailom na adresu: [robert.ronta@gmail.com](mailto:robert.ronta@gmail.com).

Bilo kakve ostale informacije možete dobiti od Roberta Ronte popodne na telefonu 30/621-2043 ili putem maila.

Predviđeni program:

12<sup>00</sup>–12<sup>30</sup> Dolazak natjecatelja i gostiju

12<sup>30</sup>–13<sup>00</sup> Obilazak pozornice, probe

13<sup>00</sup>–14<sup>30</sup> Natjecanje

14<sup>30</sup>–15<sup>00</sup> Odmor, druženje

15<sup>00</sup>–15<sup>30</sup> Dodjela nagrada

15<sup>30</sup> Druženje

## Susret podravskih Hrvata i državna kulturna turneja u Barči

Tradicionalni Športski i folklorni susret podravskih Hrvata ove je godine priređen zajedno s državnom kulturnom turnejom pod okriljem Hrvatske državne samouprave. Gost je kulturne večeri bilo Kulturno-umjetničko društvo Mohač, a uzvratni posjet Kulturno-umjetničkog društva Podravina slijedio je za tjedan dana na Hrvatskim danima u Mohaču. Športski i folklorni susret u Barči, priređen 6. listopada, okupio je Hrvate gotovo iz svih podravskih naselja te iz Mohača, Pitomače na druženje kroza športsku igru i folklor.



Svi nagrađeni kuglačkoga kupa

Podravska naselja koliko god mogu pokušavaju uskladiti nadnevke svojih tradicionalnih programa i tako uspijevaju okupljati se na regionalnim priredbama poradi jačanja hrvatske zajednice, gajenja jezika i kulture.

– Tijekom godina iskristaliziralo se u Podravini koje se naselje prihvaća određene priredbe. U Potonji je mali nogometni kup, u Izvaru natjecanje u ribolovu, a kod nas je Podravski kuglački kup – kaže Jelena Maćok Čende, predsjednica barčanske Hrvatske samouprave – naime ovdje u Barči možemo osigurati teren za kuglanje, i sretna sam da iz godine u godinu imamo sve više natjecatelja. Takvi su športski programi namijenjeni i za mladež, na taj ih način pokušamo primamiti, ali je to vrlo teško – govorila je i o teškoćama gđa Čende. Inače barčanski su Hrvati većinom doseljenici iz podravskih naselja, a kako reče predsjednica, mađarska je sredina učinila svoje, u obitelji se ne rabi hrvatski jezik, a mladi su slabije u dodiru s hrvatskom kulturom nego na selu, upravo zbog toga nije ih lako pridobiti za hrvatsku zajednicu. Barčanska samouprava želi da se mladi uključe u aktivnosti KUD-a Podravina, stoga je nekoliko puta organizirala plesačnice u školskim ustanovama gdje je uvijek bio velik odaziv, no ipak kada već treba redovito odlaziti na probe, već nemaju vremena zbog raznih školskih obveza. Gđa Čende ipak se nada da

će se i mladi postupno uključiti u djelatnosti hrvatske zajednice u Podravini.

### Podravski kuglački kup

U organizaciji barčanske Hrvatske samouprave i Hrvatske samouprave Šomođske županije, peti put je priređen Podravski kuglački kup u kafiću Mokka, na koji se prijavilo trideset družina iz Barče, Potonje, Novoga Sela, Martinaca, Lukovišća, Rasinje, Brlobaša, Izvara, Dombola, Bojeva, Tomašina, Pečuha, Mohača i Pitomače. Okupljene je pozdravio Jozo Solga, predsjednik Hrvatske samouprave Šomođske županije, među sudionicima posebno Ljiljanu Pancirov, generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu, i pristigle goste iz Mohača i Pitomače. Nakon popisivanja svih družina, u kojima je bilo po tri člana, započelo je gađanje čunjeva. Svaka je družina mogla baciti pet puta na trima stazama, a na kraju su se zbrajali bodovi. Navijalo se naveliko, žene su bile najaktivnije u bodrenju, što je donijelo i dobre rezultate. Nagrade ni ovaj put nisu izostale, u

prvom redu je to bila vesela atmosfera druženja u krugu prijatelja, ali najboljima su uručene i medalje i pehar, što su dodijelili predstavnici organizatora, predsjednica barčanske Hrvatske samouprave gđa Čende i predsjednik Hrvatske samouprave Šomođske županije g. Solga. Posebno su nagrađene ženske i muške družine.

U kategoriji žena prvo mjesto postigle su *Potonjske dekle*, u sastavu Irena Kraner, Kristina Kraner i Žužana Pavleković. Na drugom su mjestu završile *Dombolske stare dekle*, a na trećemu *Barčanske cure*.

U kategoriji za muškarce najuspješniji su bili *Barčanski bećari*, u sastavu Blaž Sili, Đuro Kovač i Arpad Žibrek, drugo mjesto izborili su *Stari dečki Šomođske županije*, a treće mjesto družina *Bistrog vida*.

Irena Kraner, voditeljica *Potonjskih dekla* bila je zadovoljna uspjehom u kuglanju, čak se i iznenadila jer kaže da nisu vične u tome:

– Svake godine dolazimo na taj kuglački i kulturni susret. Uvijek mi je jako lijepo, a mi u Potonji također vrlo srdačno očekujemo na naše programe podravske Hrvate. Mislim da je suradnja dobra. Inače rođena sam u Barči i udala se u Potonju, gdje sam naučila hrvatski jezik. Moj muž radio je tjedan dana daleko i ja sam bila doma sa starcima pa sam od njih naučila. Vrlo sam sretna što sam se udala u hrvatsko selo, volim ljude, lijepo mi je, dobri su Hrvati, mene su jako voljeli i prihvatili, a ja ih isto također „begenim“. Već 36 godina živim u Potonji i nemam volju vratiti se u Barču. Poznajem mnoge iz podravskih sela, uvijek smo sretni kada se vidimo,



Pobjednička muška družina s Jelenom Maćok Čende, predsjednicom barčanske Hrvatske samouprave, i Jozom Solgom, predsjednikom Hrvatske samouprave Šomođske županije

nadam se da ćemo još imati mnogo takvih druženja – reče Irena Kraner nakon proglašenja rezultata.

## Državna kulturna turneja, susret kulturnih udruga iz Mohača i Barče

Skupština Hrvatske državne samouprave radi jačanja zajedništva hrvatske zajednice u Mađarskoj, koja živi raštrkano po raznim regijama, odlučila je potpomagati susrete kulturnih udruga iz pojedinih regija. Prva takva razmjena kulturnih udruga organizirana je 2008. g. između gradišćanskih i pomorskih Hrvata, a nadalje svake godine između drugih. Ovaj put gostovanje KUD-a Mohač upriličeno je u okviru Športskog i kulturnog susreta podravskih Hrvata, a uzvratni posjet KUD-a Podravina u okviru Hrvatskih dana u Mohaču. Prilikom susreta Hrvati iz raznih regija međusobno upoznaju kulturu, običaje,



KUD Podravina

narodnu nošnju, pjesme, plesove i dijalekte jedni drugih, a međudobno sklapaju se nova poznanstva od čega će se razviti i druge veze, druženja.

Kulturni je program priređen u predvorju barčanske Gimnazije „Ferenc Széchenyi” na koji su se okupili podravski Hrvati iz naših naselja, odnosno iz grada. U ime domaćina pozdravne riječi su uputile Jelena Maćok Čende, predsjednica, i Anica Popović, dopredsjednica barčanske Hrvatske samouprave, odnosno predsjednica KUD-a Podravina. Posebno su pozdravile Ljiljanu Pancirov, generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu, Josu Ostrogonca, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj, Jozu Solgu, predsjednika Hrvatske samouprave Šomoške županije, i Stipana Filakovića, voditelja KUD-a Mohač.

KUD Mohač u podravski grad stigao je s jednom četvrtinom svoga članstva, broji umalo 160 članova, među kojima su Hrvati, Nijemci i

Mađari, stoga njeguje folklor triju naroda. Mladi, temperamentni plesači prikazali su dio programa „Od Gradišća do Bačke... plesove Hrvata u Mađarskoj”, šokačke plesove iz okolice Mohača, iz Semartina, predstavljen je detalj međimurske koreografije i splet bunjevačkih igara. Široka paleta plesnih koraka, pjesama i narodnih nošnja vjerno je predstavila bogatstvo folklorne tradicije Hrvata u Mađarskoj, u kojem je ovaj put uživala podravska publika. S repertoara nije mogla izostati ni podravska folklorna tradicija, što, naravno, najvjernije mogu prikazati upravo podravski Hrvati. Pjevanje KUD-a Podravina u pratnji Orkestra Vizin odzvanjalo je po cijeloj zgradi, prožeto ponosom zavičaja i ljubavi prema njemu, a plesači, koji su već u svojoj srednjoj dobi, lagano uhvatili ritam temperamentnih podravskih plesova. Pitočački sastav „Prijatelji zajedno s Orkestrom Vizin, onako prijateljski, zasvirao je i pjevao, pa im se mnoštvo prijatelja iz publike pridružilo u kolo i plesali dok su ih noge držale.

beta



Nastup KUD-a Mohač

## Glazba baranjskih naroda u Kodályevu središtu

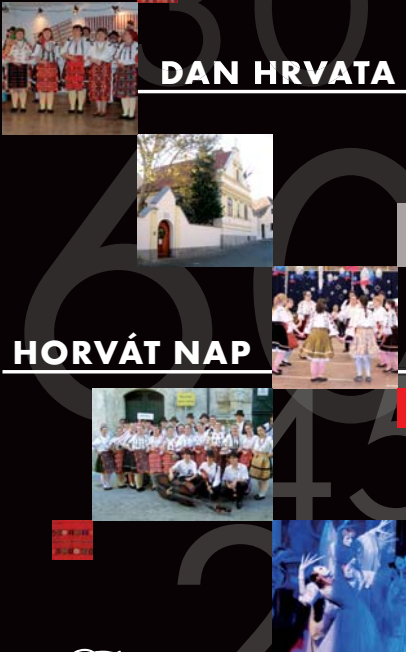
Na poticaj četiriju orkestara iz Baranjske županije, Zaklada „Hagyománytár” natjecala se za besplatnu uporabu Koncertne dvorane „Kodály” (i dobila na natječaju), pa je program, koncert „Glazba baranjskih naroda”, u suorganizaciji s Udrugom „Mjesna zajednica regije Mecsek u Pečuhu”, priređen 28. rujna u Kodályevu središtu. Nastupila su četiri orkestra: Tenkes, Vizin, Vörös Rezesbanda, Die Neun Branauer Musikante, uz brojne soliste. Hrvatski dio programa, uz „Vizinov” nastup, obilježio je nastup Franje Dervara Kumeta i Andora Véghe koji su nastupili s orkestrom, nastup vokalne skupine Trio Jasen i nastup šestoro plesaača, tri para, članova KUD-a Tanac s kojima je koreografije uvježbala Vesna Velin.

Hrvatski blok sastojao se od tri tematska kruga: Ormánsága koji je prikazan izvedbom podravskih pjesama i plesova, tematski krug koji je nazvan Uz Dunav prikazan je izvedbom šokačkih melodija iz Mohača, a tematski krug Srca (unutrašnjosti) Baranje izvedbom bošnjačkohrvatske pjesme i igre iz okolice Pečuha. Bio je to duboko osmišljen, prekrasan prikaz hrvatskoga narodnog blaga u Baranji s pratećom narativnom pričom i fotografijama koje su usput projicirane na pozornici (u pozadini izvođača



na golemom bijelom zastoru/platnu) kojeg se ne bi posramili ni najbolji scenski izvođači.


Anica Popović Biczák



**DAN HRVATA**

**HORVÁT NAP**

*Posivnica*  
*Meghívó*




HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA  
I SAVEZ HRVATA U MAĐARSKOJ  
Vas pozivaju da svojom nazočnošću uveličate

## DAN HRVATA

koi će biti održan 24. studenog 2012. godine  
u Pečuhu

POKROVITELJI DANA HRVATA:  
*prof. dr. sc. Ivo Josipović*, predsjednik Republike Hrvatske  
*dr. János Áder*, predsjednik Mađarske

MJESTO ODRŽAVANJA PRIREDBE:  
„Kodály” centar  
Pečuh, Breuer Marcell sétány 4.

U slučaju sprječivosti:  
+36/1/303-6093  
e-mail: hrsamouprava@chello.hu



Foto: Arhiv Hrvatskoga glasnika

## PROGRAM PRIREDBE

**14.00 – Sveta misa u pečuškoj katedrali**  
(Pečuh, Szent István tér 14.)  
Svetu misu predvodi  
mons. dr. Marin Srakić, nadbiskup  
đakovačko-osječki

Izložba:

**Tisućugodišnje veze Hrvata i Mađara**  
Kodály centar (Pečuh, Breuer Marcell sétány 4.)

**16.00 – Svečano otvorenje, pozdravni govori,  
dodjela odličja**

### Kulturni program

Sudjeluju:

- Hrvatsko kazalište u Pečuhu (20 g.)
- Ženski pjevački zbor „August Šenoa” (30 g.)
- Hrvatski klub „August Šenoa” (30 g.)
- KUD Baranja (45 g.)
- Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslava Krleža” (60 g.)



## U gostima u Waiblingenu



Članovi KUD-a Bunjevačka „zlatna grana” s izaslanstvom grada Baje od 28. rujna do 1. listopada bili su u posjetu zbratimljenom gradu Waiblingenu. Uspješni boravak ostavit će neizbrisive tragove u životu sudionika. Domaćini su bili veoma ljubazni i gostoprimaljivi, za to kratko vrijeme sklapala su se i nova prijateljstva. U crkvi Sv. Ante Padovanskog sudjelovali su misi na hrvatskom jeziku, a potom s hrvatskim pjesmama pozdravili su hrvatske vjernike u Waiblingenu. Gradonačelnik Waiblingena Andreas Hesky Waiblingen i gradonačelnik Baje Waiblingenu Róbert Zsigó dogovorili su daljnje oblike suradnje dvaju gradova.

## Desetogodišnja suradnja

Donjomiholjački Dječji vrtić Pinokio 3. listopada proslavio je 35. obljetnicu rada u zdanju u kojem i danas borave. Povodom ovog jubileja, ravnateljica Jadranka Landup pripremila je i prigodan domjenak za sve bivše i sadašnje djelatnike vrtića te gospodarstvenike koji su tijekom svih ovih godina nesebično pomagali vrtiću. Proslavi je sudjelovalo i izaslanstvo sela Salante s čijim dječjim vrtićem Donjomiholjčani imaju plodne i prijateljske veze. Godišnje se naizmjenično posjećuju i razmjenjuju odgojna iskustva. U salantskom izaslanstvu bio je načelnik sela Zoltán Dunai, voditeljica salantskog vrtića Diana Kecskés Bori, predsjednik tamošnje Hrvatske samouprave Mijo Štandovar te odgajateljice Éva Kapitány i Kristina Gergić Nagy. Tom su prilikom gosti pogledali prigodan program „Svom vrtiću za rođendan” koji su pripremili polaznici svih odgojnih skupina.

